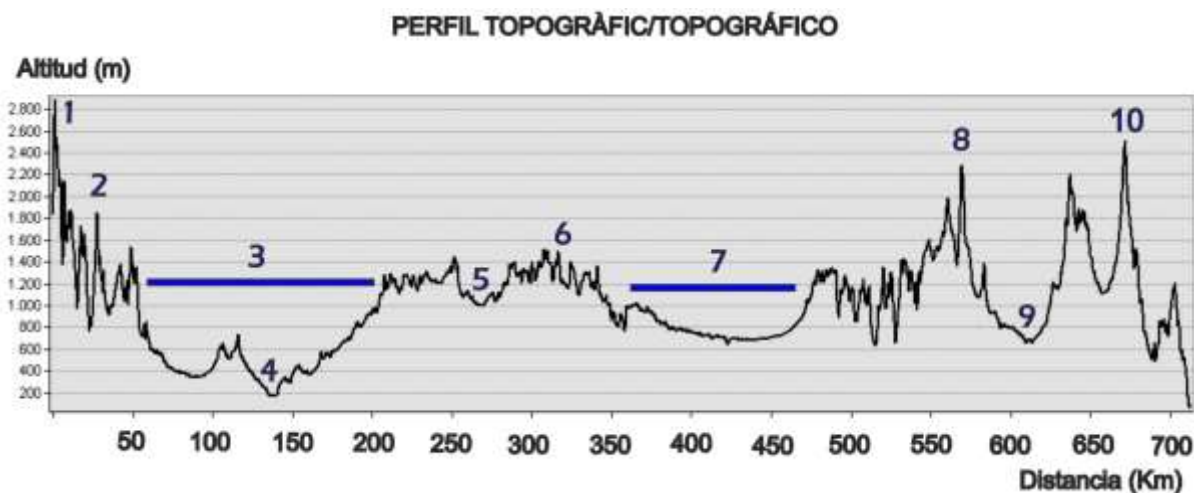

CONVOCATÒRIA: JUNY 2025	CONVOCATORIA: JUNIO 2025
ASSIGNATURA: GEOGRAFIA	ASIGNATURA: GEOGRAFÍA

CRITERIS DE CORRECCIÓ / CRITERIOS DE CORRECCIÓN

- 1. En el Document 1 es mostra un perfil topogràfic corresponent a l'eix dibuixat en negre en el mapa del Document 2. Identifica les grans estructures del relleu i les valls fluvials a les quals s'han assignat números.**

Es puntua amb 0,25 punts cada unitat encertada. La resposta pot ser correcta, encara que no siga exactament la mateixa que es mostra en aquest perfil (per exemple: depressió pot ser substituïda per plana i serralada per sistema).

1: Pirineus; **2:** Prepirineu; **3:** depressió de l'Ebre; **4:** riu Ebre; **5:** riu Túria; **6:** Sistema Ibèric; **7:** Submeseta Sud; **8:** Serralada Subbètica; **9:** depressió Intrabètica; **10:** Serralada Penibètica

Tot i que el número 5 es correspon amb la depressió de Terol o del Riu Túria (també vall del Túria), degut a l'escala del mapa i les possibles dificultats d'apreciació, pot considerar-se com a resposta correcta la vall del Cabriol. Si de forma coherent l'estudiantat indica una serralada concreta en lloc de la unitat de la qual fa part (ex. Sierra Nevada al número 10) també s'atorgaran els 0,25 punts.

2. Respon a un dels dos apartats:

a) Explica els factors geogràfics que condicionen el clima a Espanya.

L'estudiant/a ha de respondre que els factors geogràfics que condicionen el clima a Espanya són:

- La **latitud**: la posició de la Península a la zona temperada de l'hemisferi nord ocasiona canvis estacionals en la perpendicularitat dels rajos solars. Aquest fet determina l'existència de dos estacions tèrmiques ben marcades, com són l'estiu i l'hivern; separades per dos estacions de transició, la primavera i la tardor.
Un altre element condicionant, per la seua posició, és la confluència de masses d'aire molt contrastades, les polars provinents del nord i les tropicals provinents del sud.
Les Canàries se situen en una latitud subtropical, que redueix els contrastos estacionals on

predomina la influència de les masses d'aire tropical (fins 0,5 punts).

- La **situació** de la Península entre dos grans masses d'aigua de característiques tèrmiques diferents, l'oceà Atlàntic i la mar Mediterrània; així com la posició entre dos grans continents, Europa i Àfrica, la converteixen en un lloc d'encreuament de diferents masses d'aire.

Les Balears reben influències atmosfèriques variades per la seua insularitat i les Canàries per la seua proximitat a les costes d'Àfrica (fins 0,5 punts).

- La **influència de la mar** és escassa per l'amplària de la península Ibèrica, la disposició de la costa poc retallada en general i l'orientació del relleu paral·lel a la costa. Aquests elements suposen l'existència d'una estreta franja litoral oberta a la mar i un ample interior dominat per la continentalitat sense influència marina. A les Balears i les Canàries la influència de la mar és important (fins 0,5 punts).

- El **relleu** influeix en el clima per la seua **altitud, disposició i orientació**.

L'**altitud** fa disminuir la temperatura una mitjana de 0,65 °C per cada 100 metres d'ascens. També augmenten les precipitacions per l'efecte de refredar-se i condensar-se el vapor d'aigua de l'aire.

La **disposició** del relleu té les repercussions següents:

- **Facilita o dificulta la penetració de la influència marina** en funció de si la disposició és paral·lela o perpendicular. En general, és paral·lela excepte a la vall del Guadalquivir.
- **Facilita o dificulta la penetració de certes masses d'aire**. A la Península la majoria de les muntanyes tenen una disposició oest-est que dificulta l'entrada de masses d'aire procedents del nord o del sud i afavoreix la penetració de les masses d'aire de l'oest. L'amplitud de la Península provoca que les masses d'aire perden gran part de la humitat i extremen la seua temperatura. La disposició submeridiana de la serralada Ibèrica, de la Litoral Catalana i de la Subbètica frenen l'entrada de les masses d'aire atlàntiques i mediterrànies.
- **En les conques tancades per muntanyes**, com la del Duero i la de l'Ebre, la precipitació és reduïda per la descàrrega de la humitat de les masses d'aire a les muntanyes que les voregen (fins 0,5 punts).

- **L'orientació** dels vessants respecte al vent dominant crea **precipitacions orogràfiques i l'efecte foehn**. En els vessants de sobreeix, exposats a l'ascens de l'aire, es produeixen precipitacions orogràfiques o estancament de núvols que provoquen les precipitacions "horitzontals". Als vessants de sotavent pels quals descendeix l'aire ressec, es produeix reescalfament i sequedat atmosfèrica (efecte foehn) (fins 0,5 punts).

b) Explica els factors termodinàmics que condicionen el clima a Espanya.

L'estudiant/a ha de respondre que els factors termodinàmics són els responsables de la circulació atmosfèrica, que determina els diferents tipus de temps atmosfèric i de clima. La circulació atmosfèrica està regida pels factors següents:

- **La circulació en altura: el corrent en jet o jet stream polar.**

Es tracta d'un corrent fort de vent que circula en direcció oest-est entre els nou i els onze quilòmetres d'altitud. El corrent separa les baixes pressions que hi ha en altura sobre el pol de les altes pressions tropicals. És el responsable del temps en superfície. Les variacions de la seua velocitat i els desplaçaments estacionals condicionen el temps en superfície (fins 1,25 punts).

- **La circulació en superfície.**

Esta dirigida pels centres d'acció, les masses d'aire i els fronts.

- Els **centres d'acció** són àrees d'altres i baixes pressions, anomenades **anticiclons i borrasques**, respectivament.

Els anticiclons són àrees d'altres pressions (>1016 mbar) envoltades d'altres de pressió més baixa. El vent gira al seu voltant en el sentit de les agulles del rellotge i genera temps estable.

Les borrasques són àrees de baixes pressions (<1016 mbar) envoltades d'altres

de pressió més alta. El vent gira al seu voltant en sentit contrari a les agulles del rellotge i produeix temps inestable, sovint plujós.

- Les **masses d'aire** són porcions d'aire amb unes característiques concretes de temperatura, humitat i pressió. Espanya rep masses d'aire fredes àrtiques o polars, i masses d'aire càlides tropicals.
- Els **fronts** són superfícies que separen dos masses d'aire de característiques diferents. A Espanya, el front més important és el front polar, que separa les masses d'aire tropical i polar. Les seues ondulacions originen borrasques de dos fronts que provoquen precipitacions (fins 1,25 punts).

3. Respon a un dels dos apartats:

a) Considerant les dades facilitades pel Document 3, explica els dos principals tipus de turisme a l'Espanya actual i indica'n alguna de les característiques.

L'estudiant/a ha de ser capaç de destacar el pes rellevant de les poblacions lligades a dos tipus bàsics del turisme: el de sol i platja i l'urbà i explicar detalladament les seues característiques definitòries i/o les principals zones en què es desenvolupa cadascun d'ells (en cada cas es pot aconseguir fins a 1,25 punts si s'assoleix un grau d'aprofundiment suficient). Si no se cita el turisme urbà pel seu nom, però s'indica i detalla la relació d'aquest amb alguna tipologia totalment relacionada, com el turisme cultural, el turisme de compres o el d'esdeveniments, i s'expliquen correctament les seues característiques, podria arribar a considerar-se com a resposta vàlida alternativa.

b) Explica la distribució territorial de l'oferta turística espanyola.

L'estudiant/a ha de destacar com el turisme a Espanya es concentra especialment en algunes àrees concretes vinculades a la modalitat de sol i platja: bona part del litoral mediterrani i els arxipèlags balear i canari (fins a 1,25 punts). També ha de destacar el pes cada vegada més rellevant del turisme urbà, lligat a modalitats com el turisme de compres, el d'esdeveniments o sobretot al cultural. Madrid és el destí principal, però tal com es pot observar en el quadre estadístic que es facilita, també destaca un altre bon nombre de grans ciutats (Barcelona, València, Sevilla, Granada, Màlaga...) (fins a 0,75 punts). També ha d'indicar que hi ha un fort desequilibri respecte a altres zones, gairebé sempre interiors o del nord, i hi pot mostrar exemples d'altres llocs turístics destacats o de modalitats turístiques concretes (fins a 0,5 punts). Es podrà tenir en consideració, de manera compensatòria, l'estructuració de la pregunta, la fonamentació de la resposta o exemples ben descrits.

4. Respon a un dels dos apartats:

a) Amb el suport del mapa del Document 4, on es representa la mitjana de persones ocupades a la indústria (2008-2013), enumera les principals àrees i eixos industrials de concentració de la indústria espanyola i determina, de manera general, quins factors incideixen en el seu dinamisme actual.

En la identificació dels principals eixos i àrees de concentració industrial s'ha de considerar el litoral mediterrani entre Girona i Cartagena; la vall de l'Ebre; l'eix entorn de Madrid i la seua expansió seguint les vies de comunicació cap a Segòvia-Valladolid i Palència, i les províncies limítrofes de Guadalajara i Toledo; el litoral basc i la seua àrea de deslocalització a Navarra, La Rioja i Burgos. A Andalusia, el triangle entre Sevilla, Cadis i Huelva; i el litoral atlàntic gallec (fins a un màxim d'1 punt).

Quant als factors que incideixen en el dinamisme actual de les àrees i eixos de concentració industrial, se n'ha de considerar la localització i connectivitat en relació a les xarxes i sistemes de transport i comunicació avançades amb altres centres nacionals i internacionals; l'existència d'una tradició industrial; la proximitat a centres de decisió, d'innovació, de formació, cas dels parcs tecnològics; la proximitat a un ampli mercat de treball, de serveis financers i administratius (fins a un màxim de 1,5 punts).

Si s'identifiquen altres factors raonables, poden suplir parcialment deficiències observades.

b) Reflexiona sobre els avantatges i inconvenients que presenten actualment les fonts d'energia renovable.

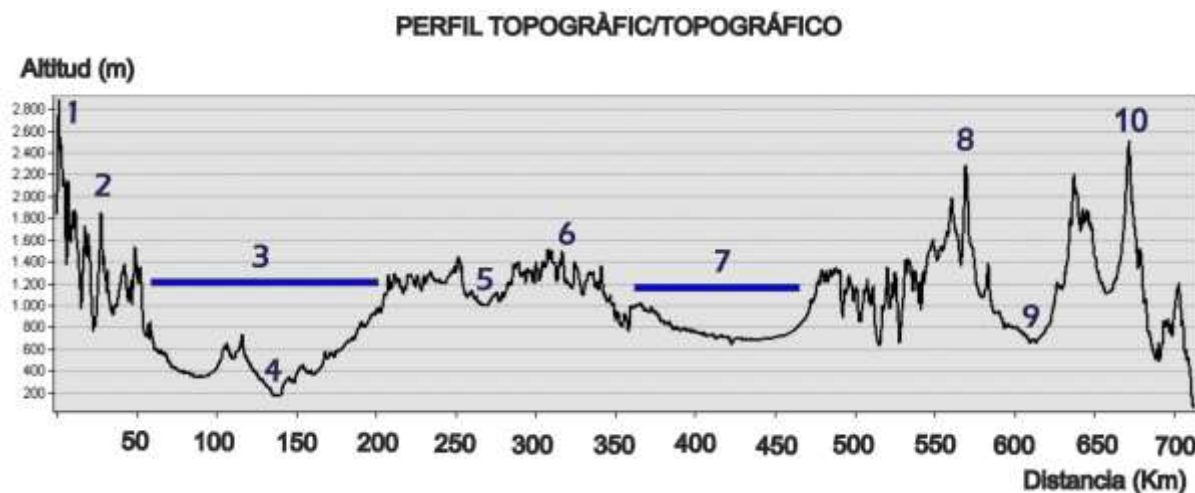
En relació als avantatges, cal considerar que procedeixen de fonts diverses i no s'esgoten en ser consumides; són autòctones, per la qual cosa contribueixen a reduir la dependència energètica; no generen gasos d'efecte d'hivernacle; possibiliten l'autoproveïment; existeix un marc institucional favorable per a impulsar-les; són cada vegada més competitives enfront de les energies no renovables (fins a un màxim de 1,25 punts).

Quant als inconvenients, s'ha de destacar el fet que la producció d'alguns tipus, cas de l'energia hidràulica, solar o eòlica, presenta fluctuacions o variabilitat derivades de la pluviositat, insolació o la intensitat i freqüència del vent; provoquen contaminació visual i soroll; la dificultat d'emmagatzematge de l'energia produïda; la reducció de l'ús del sòl dedicat a l'agricultura o ramaderia; o l'alteració d'hàbitats per a espècies de flora i fauna silvestre (fins a un màxim de 1,25 punts).

Si s'identifiquen altres avantatges i inconvenients, poden suplir mancances observades.

1. En el Documento 1 se muestra un perfil topográfico correspondiente al eje dibujado en negro en el mapa del Documento 2. Identifica las grandes estructuras del relieve y los valles fluviales a los que se han asignado números.

Se puntúa con 0,25 puntos cada unidad acertada. La respuesta puede ser correcta, aunque no sea exactamente la misma que se muestra en este perfil (por ejemplo: depresión puede ser sustituida por valle o llanura, y cordillera por sistema).

1: Pirineos; 2: Prepirineo; 3: Depresión del Ebro; 4: Río Ebro; 5: Río Turia; 6: Sistema Ibérico; 7: Submeseta Sur; 8: Cordillera Subbética; 9: Depresión intrabética; 10: Cordillera Penibética

Aunque el número 5 se corresponde con la Depresión de Teruel o del Río Turia (también Valle del Turia), debido a la escala del mapa y las posibles dificultades de apreciación, puede considerarse como respuesta correcta el Valle del Cabriel. Si de forma coherente el/la estudiante indica una cordillera concreta en lugar de la unidad de la que forma parte (ej. Sierra Nevada en el número 10) también se otorgarán los 0,25 puntos.

2. Responde a uno de los dos apartados:

a) Explica los factores geográficos que condicionan el clima en España.

El/la estudiante debe responder que los factores geográficos que condicionan el clima en España son:

- La **latitud**: la posición de la Península en la zona templada del hemisferio norte ocasiona cambios estacionales en la perpendicularidad de los rayos solares. Este hecho determina la existencia de dos estaciones térmicas bien marcadas, como son el verano y el invierno; separadas por dos estaciones de transición, la primavera y el otoño.

Otro elemento condicionante por su posición será la confluencia de masas de aire muy contrastadas, las polares provenientes del norte y las tropicales provenientes del sur.

Canarias se sitúan en una latitud subtropical, que reduce los contrastes estacionales donde predomina la influencia de las masas de aire tropical (hasta 0,5 puntos).

- La **situación** de la Península entre dos grandes masas de agua de características térmicas diferentes, el océano Atlántico y el mar Mediterráneo; así como la posición entre dos grandes continentes, Europa y África; la convierten en un lugar de cruce de diferentes masas de aire.

Las Baleares reciben influencias atmosféricas variadas por su insularidad y Canarias por su proximidad a las costas de África (hasta 0,5 puntos).

- La **influencia del mar** es escasa por la anchura de la Península Ibérica, la disposición de la costa poco recortada en general y la orientación del relieve paralelo a la costa. Estos elementos suponen la existencia de una estrecha franja litoral abierta al mar y un ancho interior dominado por la continentalidad sin influencia marina. En Baleares y Canarias la influencia del mar es importante

(hasta 0,5 puntos).

- El **relieve** influye en el clima por su **altitud, disposición y orientación**.

La **altitud** hace disminuir la temperatura una media de 0,65°C por cada 100 metros de ascenso. También aumentan las precipitaciones por el efecto de enfriarse y condensarse el vapor de agua del aire.

La **disposición** del relieve tendrá las siguientes repercusiones:

- **Facilita o dificulta la penetración de la influencia marina** en función de si la disposición es paralela o perpendicular. En general es paralela excepto en el valle del Guadalquivir.

- **Facilita o dificulta la penetración de ciertas masas de aire**. En la Península la mayoría de las montañas tienen una disposición oeste-este que dificulta la entrada de masas de aire procedentes del norte o del sur, y favorecen la penetración de las masas de aire del oeste. El carácter masivo de la Península provoca que las masas de aire pierdan gran parte de la humedad y extremen su temperatura. La disposición submeridiana de la cordillera Ibérica, la Litoral Catalana y la Subbética frenan la entrada de las masas de aire atlánticas y mediterráneas.

- **En las cuencas cerradas por montañas**, como la del Duero y la del Ebro, la precipitación se reduce por la descarga de la humedad de las masas de aire en las montañas que las bordean (hasta 0,5 puntos).

- **La orientación** de las vertientes respecto al viento dominante crea **precipitaciones orográficas y el efecto foehn**. En las vertientes de barlovento, expuestas al ascenso del aire, se producen precipitaciones orográficas o estancamiento de nubes que provocan las precipitaciones "horizontales". En las laderas de sotavento por las que desciende el aire reseco, se produce recalentamiento y sequedad atmosférica (efecto foehn) (hasta 0,5 puntos).

b) Explica los factores termodinámicos que condicionan el clima en España.

El/la estudiante debe responder que los factores termodinámicos son los responsables de la circulación atmosférica, que determina los diferentes tipos de tiempo atmosférico y de clima. La circulación atmosférica está regida por los siguientes factores:

- **La circulación en altura: la corriente en jet o jet stream polar.**

Se trata de una fuerte corriente de viento que circula en dirección oeste-este entre los nueve y los once kilómetros de altitud. La corriente separa las bajas presiones que hay en altura sobre el polo de las altas presiones tropicales. Es el responsable del tiempo en superficie. Las variaciones de su velocidad y los desplazamientos estacionales condicionarán el tiempo en superficie (hasta 1,25 puntos).

- **La circulación en superficie.**

Está dirigida por los centros de acción, las masas de aire y los frentes.

- Los **centros de acción** son áreas de altas y bajas presiones, llamadas **anticiclones y borrascas** respectivamente.

Los anticiclones son áreas de altas presiones (>1016 mbar) rodeadas de otras de presión más baja. El viento gira a su alrededor en el sentido de las agujas del reloj y generan tiempo estable.

Las borrascas son áreas de bajas presiones (<1016 mbar) rodeadas de otras de presión más alta. El viento gira a su alrededor en sentido contrario a las agujas del reloj y produce tiempo inestable, a menudo lluvioso.

- Las **masas de aire** son porciones de aire con unas características concretas de temperatura, humedad y presión. España recibe masas de aire frías árticas o polares, y masas de aire cálidas tropicales.
- Los **frentes** son superficies que separan dos masas de aire de características diferentes. En España, el frente más importante es el frente polar, que separa las masas de aire tropical y polar. Sus ondulaciones originan borrascas de dos frentes que provocan precipitaciones (hasta 1,25 puntos).

3. Responde a uno de los dos apartados:

a) Considerando los datos facilitados por el Documento 3, explica los dos principales tipos de turismo en la España actual e indica alguna de sus características.

El/la estudiante debe ser capaz de destacar el peso relevante de las poblaciones ligadas a dos tipos básicos del turismo: el de sol y playa y el urbano, explicando detalladamente sus características definitorias y/o las principales zonas en que se desarrolla cada uno de ellos (en cada caso se podrá conseguir hasta 1,25 puntos si se alcanza un grado de profundización suficiente). Si no se cita el turismo urbano por su nombre, pero se indica y detalla la relación de este con alguna tipología totalmente relacionada, como el turismo cultural, el turismo de compras o el de eventos y se explican correctamente sus características, podría llegar a considerarse como respuesta válida alternativa.

b) Explica la distribución territorial de la oferta turística española.

El/la estudiante destacará cómo el turismo en España se concentra especialmente en algunas áreas concretas vinculadas a la modalidad de sol y playa: buena parte del litoral mediterráneo y los archipiélagos balear y canario (hasta 1,25 puntos). También destacará el peso cada vez más relevante del turismo urbano, ligado a modalidades como el turismo de compras, el de eventos o sobre todo al cultural. Madrid es el destino principal, pero tal como puede observarse en el cuadro estadístico que se facilita, también destaca otro buen número de grandes ciudades (Barcelona, Valencia, Sevilla, Granada, Málaga...) (hasta 0,75 puntos). También deberá indicar cómo existe un fuerte desequilibrio respecto a otras zonas, casi siempre interiores o del norte, y podrá mostrar en ellas ejemplos de otros lugares turísticos destacados o de modalidades turísticas concretas (hasta 0,5 puntos). Podrá tenerse en consideración, de manera compensatoria, la estructuración de la pregunta, la fundamentación de la respuesta o ejemplos bien descritos.

4. Responde a uno de los dos apartados:

a) Apoyándote en el mapa del Documento 4, en el que se representa el promedio de personas ocupadas en la industria (2008-2013), enumera las principales áreas y ejes industriales de concentración de la industria española, y determina, de manera general, qué factores inciden en su dinamismo actual.

En la identificación de los principales ejes y áreas de concentración industrial se debería considerar el litoral mediterráneo entre Girona y Cartagena; el valle del Ebro; el eje en torno a Madrid y su expansión siguiendo las vías de comunicación hacia Segovia-Valladolid y Palencia, y las provincias limítrofes de Guadalajara y Toledo; el litoral vasco y su área de deslocalización en Navarra, La Rioja y Burgos. En Andalucía, el triángulo entre Sevilla, Cádiz y Huelva; y el litoral atlántico gallego (hasta un máximo de 1 punto).

En cuanto a los factores que inciden en el dinamismo actual de las áreas y ejes de concentración industrial, se debería considerar su localización y conectividad en relación a las redes y sistemas de transporte y comunicación avanzadas con otros centros nacionales e internacionales; la existencia de una tradición industrial; la proximidad a centros de decisión, de innovación, de formación, caso de los parques tecnológicos; la cercanía a un amplio mercado de trabajo, de servicios financieros y administrativos (hasta un máximo de 1,5 puntos).

Si se identifican otros factores, pueden suplir deficiencias observadas.

b) Reflexiona sobre las ventajas e inconvenientes que presentan actualmente las fuentes de energía renovable.

En relación a las ventajas, cabría considerar que proceden de fuentes diversas y no se agotan al ser consumidas; son autóctonas por lo que contribuyen a reducir la dependencia energética; no generan gases de efecto invernadero; posibilitan el autoabastecimiento; existe un marco institucional favorable para su impulso; son cada vez más competitivas frente a las energías no renovables (hasta un máximo de 1,25 puntos).

En cuanto a los inconvenientes destacar el hecho que la producción de algunos tipos, caso de la energía hidráulica, solar o eólica presenta fluctuaciones o variabilidad derivadas de la pluviosidad, insolación o la intensidad y frecuencia del viento; provocan contaminación visual y ruido; la dificultad de almacenaje de la

energía producida; la reducción del uso del suelo dedicado a la agricultura o ganadería; o alteración de hábitats para especies de flora y fauna silvestre (hasta un máximo de 1,25 puntos).

Si se identifican otras ventajas e inconvenientes, pueden suplir carencias observadas.